

## **Результати досягнень у галузі природничих, соціогуманітарних та технічних наук за 2019 рік**

Проведені протягом 2019 року дослідження дозволили отримати ряд важливих теоретичних та прикладних результатів:

### ***Інституційні чинники розвитку ринкового середовища:***

- Розроблено та верифіковано *теоретичне положення* про трансформаційний вплив ефективної логістики на теорію ринкової рівноваги в частині скорочення терміну збалансування попиту й пропозиції на товарному ринку за рахунок гнучкого регулювання параметрів товарних потоків у залежності від цінкових коливань на основі запропонованої модифікованої моделі ринкової рівноваги Еванса шляхом включення до її складу логістичної компоненти (акад. НАН України Буркинський Б.В., Нікішина О.В.).

– Виявлено закономірність багатфункціональної сутності логістичної операції, яка полягає у збереженні, нарощуванні та перетворенні споживчої вартості товару у процесі його руху за ланками логістичного ланцюга товарного ринку, що супроводжується зростанням загальної ринкової доданої вартості (акад. НАН України Буркинський Б.В., Нікішина О.В.).

– Виявлено особливості інноваційної технології як товару, а саме: 1) виробництво інноваційної технології (на відміну від традиційних товарів, при виробництві яких необхідною є фізична праця) неможливо без отримання нового знання у вигляді інформаційного продукту; 2) споживач інноваційної технології не стає власником нового знання, втіленого у технології, але має право присвоювати прибуток, який дає впровадження інноваційної технології.

– Запропоновано теоретичний підхід до формування механізму реалізації державної політики розвитку внутрішнього ринку інноваційних товарів на основі системного поєднання інформаційного та процесного підходів як комплексного механізму, складовими частинами якого є управління (як інструмент впливу центру) і взаємодія (як інструмент узгодження інтересів всіх суб'єктів ринку), та який є цілісною системою, яка включає: об'єкт, центр, алгоритм, бажані результати, фактори, припущення та елементи, що забезпечують активний зворотний зв'язок суб'єктів і центру (Бутенко А.І., Шлафман Н.Л.).

### ***Розвиток транспортно-транзитного потенціалу України та механізми його реалізації:***

– Теоретично обґрунтовано інструменти державної транспортної політики розвитку мультимодальних та інтермодальних перевезень національних та транзитних вантажів, побудовані на основі системно-комплексної оцінки факторів ризику, внутрішніх та зовнішніх чинників формування архітекtonіки систем управління процесами перевезення вантажів, в які інкорпоровано параметри логістичної залежності виробничої та транспортної діяльності.

– Розроблено науково-методичне забезпечення засад державної політики розвитку змішаних перевезень в Україні на базі сформованої структурно-економетричної моделі програмних комплексів динамічної системи підтримки і прийняття управлінських рішень при організації мультимодальних перевезень, яка адаптована для України та враховує як стохастичні, так і нечіткі ризики (Ільченко С.В.).

### ***Інституційні механізми екологізації економіки:***

– Теоретично обґрунтована парадигма нелінійного розвитку економіко-екологічних систем; сформована базова система інваріантних понять теорії економіко-екологічної

нелінійності; розроблено теоретичні основи системно-параметричного узагальнення сучасної аксіоматики формування лінійного та нелінійного управління складними системами стосовно завдань екологізації економіки; розвинуто методологічне підґрунтя розбудови корпоративного управління екологізацією як сукупності взаємопов'язаних цілей, підходів, критеріїв, засобів і способів їх досягнення; на базі емпіричних досліджень обґрунтовано концептуальну схему інформаційного забезпечення екологоорієнтованих управлінських рішень, що будується на принципах системного підходу до формування статистичної інформації (збір, обробка, накопичення і використання) та представляє собою проект багатофункціонального, автоматизованого ресурсу. (Купінець Л.Є., Степанов В.М.).

– Розроблено концептуальні засади розвитку інклюзивної економіки вражень у природокористуванні на основі поведінкового, інвайронментального, соціо-природного, екологічного та соціально-ринкового підходів з метою регулювання економіко-екологічних відносин в умовах трансформації екстрактивних інститутів (економічних, політичних та соціальних) в інклюзивні задля забезпечення добробуту населення; запропоновано методологічний підхід до обґрунтування сутнісної складової добробуту (включає фізичне, ментальне, соціальне і фінансове здоров'я), яка опосередкована протиріччям «досвід / враження (економічний атрибут забезпеченості, повноти відчуття та комфорту) – інклюзія (соціальний атрибут виключеності, ізольованості, недоступності)» та є джерелом і водночас наслідком (цільовою функцією) розвитку та позитивної трансформації відносин у системі «суспільство – природа – економіка», що дозволяє за умови (обмеження) системної підтримки збоку держави та забезпечення якості навколишнього природного середовища створити підґрунтя для залучення довгострокових інвестицій у ті економічні галузі, вплив яких на добробут є максимальним (Хумарова Н.І., Петрушенко М.М.).

– Науково обґрунтовано теоретичні положення та інституційне підґрунтя формування інноваційної парадигми впровадження методології «зеленої економіки» у вітчизняну практику господарювання, що передбачає поетапний перехід від екологічно спрямованої інноваційно-інвестиційної політики у системі «циркулярної економіки» до всеосяжної моделі «інклюзивної економіки» (Андрєєва Н.М.).

– Розроблено методичні рекомендації до оцінки впливу економічних показників на головні індикатори «зеленого зростання» (як альтернативи декаплінг-аналізу), в підґрунтя якого закладено логічно-структурний аналіз чинників впливу на компоненти ресурсної й екологічної продуктивності ВВП, розширену процедуру дослідження, яка, окрім оцінки рівня й динаміки чинників і показників продуктивності ВВП, передбачає діагностику параметрів економічної безпеки та впливу сільського господарства й сировинного експорту на стан природного середовища. (акад. НАН України Буркинський Б.В., Нікішина О.В., Андрєєва Н.М.).

### ***Подолання територіальних диспропорцій та модернізація управління соціально-економічним розвитком південних регіонів України***

– Розроблено напрями формування сприятливого інституціонального середовища соціально-економічного розвитку регіону, які передбачають активізацію залучення інвестицій для стимулювання точок та полюсів економічного зростання; підвищення рівня капіталізації економіки регіону та інноваційної активності; методичне супроводження і стратегування розвитку громад в умовах децентралізації; застосуванні місцевих податків як стимуляторів співробітництва регіонів, громад і формування ланцюгів господарських

зв'язків на рівні функціональних територій; забезпечення фінансово-бюджетної спроможності регіональних економічних систем; запропоновано механізм активізації соціально-економічного розвитку регіону шляхом обґрунтування доцільності проведення економічного експерименту, на прикладі Українського Придунав'я, щодо встановлення спеціальних умов провадження інвестиційної діяльності з використанням інструментів податково-митного, фінансового, організаційного та інформаційного стимулювання залучення капіталу, на засадах розкриття потенціалу сталого розвитку і транскордонного співробітництва даної функціональної території. (акад. НАН України Буркинський Б.В., Лайко О.І.).

– Розроблено теоретико-методологічні, методичні засади та інституціональне забезпечення стратегування інноваційного розвитку регіонів в умовах глокалізації (на прикладі Одеської області), зокрема визначено методологію стратегування інноваційного розвитку регіонів в умовах глокалізації, в основу якої покладено концепцію комплементарного поєднання локальних, глобальних та регулюючих інститутів інноваційної діяльності з метою забезпечення адаптивності регіональних інноваційних систем до постійних змін, обумовлених глокалізаційними процесами, методи: діагностики, сценарного моделювання, диференційованого підходу до обрання регуляторних інструментів, які відповідають спеціальним принципам: багаторівневості управління, діалектики глобального та локального вимірів, зближення, міжсекторного співробітництва, партисипативності, автентичності та унікальності, які враховують специфіку глокалізації передбачають створення подовжених ланцюгів доданої вартості між всіма учасниками інноваційного розвитку (Єрмакова О.А.).

#### ***Досягнення в галузі збереження та поліпшення стану навколишнього середовища та сталого розвитку***

– Розроблено економіко-екологічні пріоритети та індикатори імплементації в Цілі сталого розвитку України завдань прогресивного розвитку сфери поводження з відходами, передусім її транспортно-логістичної складової, які, на відміну від існуючих, передбачають впровадження організаційно-економічного забезпечення сумісного планування та координування процесів транспортної логістики, зниження транспортної ємності тощо, що дозволяє узгоджувати інтереси зацікавлених сторін при формуванні стратегій «зеленого зростання» окремих територій (Хумарова Н.І.).

– Обґрунтовано наукові положення відповідності елементів формування екологічної політики України до Директиви ЄС 92/43, завдання розвитку ПЗФ та менеджменту цінних природних територій і об'єктів, щодо створення їх повноцінного кадастру, а також оцінки їх екосистемних послуг, що представлено як інструмент впровадження національної екологічної політики забезпечення основ сталого розвитку, «зеленого зростання» регулювання відносин суспільства і природи на економіко-екологічних засадах (Хумарова Н.І., Рубель О.Є.).

**АНОТОВАНІ ЗВІТИ ЗА БЮДЖЕТНОЮ ТЕМАТИКОЮ ІНСТИТУТУ ЗА 2019 Р.**

***Виконання відомчої фундаментальної тематики:***

НДР «МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЄЮ СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ» (науковий керівник д.е.н., проф. Купінець Л.Є., реєстраційний № 0119U000228, строк виконання 01.01.2019–30.12.2021рр.).

НДР «ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЛОГІСТИКИ ТОВАРНИХ РИНКІВ» (наукові керівники теми: академік НАН України, д.е.н., проф. Буркинський Б.В., д.е.н., с.н.с. Нікішина О.В., реєстраційний № 0119U000227, строк виконання 01.01.2019–31.12.2021 рр.).

НДР «ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЕКОНОМІКИ ВРАЖЕНЬ В ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ» (науковий керівник д.е.н., с.н.с. Хумарова Н.І., реєстраційний № 0119U000229, строк виконання 01.01.2019–31.12.2021 рр.)

НДР «ФОРМУВАННЯ ЗАСАД ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІНТЕРМОДАЛЬНИХ І МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ТА ТРАНЗИТНИХ ВАНТАЖІВ» (науковий керівник д.е.н., проф. Ільченко С. В., реєстраційний № 0118UU000204, строк виконання 01.01.2018 – 31.12.2020 рр.)

***Виконання відомчої прикладної тематики:***

НДР «ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИЧОРНОМОР'Я)» (наукові керівники: академік НАНУ, д.е.н., проф. Буркинський Б.В., д.е.н., с.н.с. Лайко О.І., реєстраційний № 0116U008689, строк виконання 01.01.2017–30.06.2019)

НДР «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ» (наукові керівники: академік НАНУ, д.е.н., проф. Буркинський Б.В., д.е.н., с.н.с. Лайко О.І., реєстраційний № 0119U002419, строк виконання 01.07.2019–31.12.2021 рр.)

**НАУКОВИЙ ПРОЕКТ,**

**що виконується за грантом НАН України дослідницьким лабораторіям/групам  
молодих вчених НАН України**

НДР «РОЗРОБКА СТРАТЕГІЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ ГЛОКАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)» (науковий керівник: д.е.н., доцент Єрмакова О.А., реєстраційний №0118U100246, строк виконання 16.10.2018–28.12.2019рр.)

***Виконання додаткової відомчої прикладної тематики***

***за КПКВК 6541230***

НДР «ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ» (науковий керівник: д.е.н., с.н.с., гол. н.с. відділу економіко-екологічних проблем приморських регіонів Андреева Н.М., реєстраційний № 0118U006524, строк виконання 01.09.2018 – 31.12.2019рр.)

**Цільова програма наукових досліджень НАН України „Траєкторія сталого розвитку**

**України до 2030 року”**

**(Рішення Бюро Відділення економіки НАН України, протокол № 11 від 03.11.2016р.)**

НДР «РОЗВИТОК РИНКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТОВАРІВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА» (науковий керівник А.І. Бутенко, реєстраційний № 0117U004213, строк виконання 01.01.2017р. – 30.06.2019р.)

**Цільова програма наукових досліджень НАН України „Траєкторія сталого розвитку України до 2030 року” (Рішення Бюро Відділення економіки НАН України, протокол № 8 від 25.09.2018р.)**

НДР «ТРАНСФОРМАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ РИНКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ» (наукові керівники д.е.н., проф. Бутенко А.І., д.е.н., пров.н.с. Шлафман Н.Л., реєстраційний № 0119U002418, строк виконання 01.07.2019 – 31.12.2021рр.)

**Господогіврна тема НДР**

НДР «РОЗРОБКА ПРОЕКТУ ПЛАНУ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ВИЗИРСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ОБ’ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2020-2022 РР.» (керівник – д.е.н, с.н.с. Лайко О.І., період виконання – 03.10.19-31.12.19; договір №63/19 від 03.10.2019)

НДР «РОЗРОБКА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛЬНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРИФЕРІЙНИХ РАЙОНІВ ПВДНЯ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ З УРАХУВАННЯМ ЗМІНИ КЛІМАТУ» (керівник – д.е.н, проф. Осипов В.М., період виконання - 25.11.19-31.12.19р., договір №4 від 25.11.2019р.)

ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ПО НАУКОВО-МЕТОДИЧНОМУ СУПРОВОДЖЕННЮ ПІДГОТОВКИ ПРОЕКТУ ГРАНТА «РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСГРАНИЧНОГО УКРАЇНО-МОЛДОВА-РУМУНСЬКОГО КЛАСТЕРУ ПО ПЕРЕРОБЦІ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ ВІНОРОБСТВА» (керівник – д.е.н, проф. Осипов В.М., період виконання: 01.04.2019- 31.10.2019)

**ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПРОЕКТІВ**

1. «Розвиток транскордонної інноваційної платформи / кластеру для використання Очерету звичайного (Phragmites Australis) біомаси в якості джерела сталої енергетики (REED BASE)» № 76845. 2016-2019 рр.

2. “Made in Danube” - Транснаціональне співробітництво з перетворення знань у маркетингові продукти та послуги для сталого розвитку Дунайського співтовариства в майбутньому». 2017-2019 рр.

3. «Транснаціональне кластерне співробітництво в аграрно-продовольчому секторі, на основі методу розумної спеціалізації у Дунайському регіоні - S3Cluster», 2018-2021рр.

4. “Marine and River Litter Elimination New Approach” (“Новий підхід в усуненні морського і річкового забруднення”) – MARLENA eMS BSB – 139, 08.2018-08.2020рр.

5. “Sustainable Agricultural Trade Network in Black Sea Basin” (“Стійка сільсько-господарська торговельна мережа в Чорноморському басейні”)- AgriTradeNet eMS BSB - 383, 08.2018 - 11.2020pp.
6. «Подолання нездатності сприяти вторинному підприємництву в Дунайському регіоні» (Embracing failure to facilitate second-chance entrepreneurship in the Danube region (Danube Chance 2.0). 07.2018-07.2021
7. «Стале фінансування позитивних соціальних змін» (Leveraging Finance 4 positive Social Change - Finance4SocialChange). 07.2018-07.2021.
8. «Master in Smart Transport and Logistics for Cities» SmaLog (Розумний транспорт і логістика для міст) (№585832-EPP-1-2017-1-IT-EPPKA2-SVHE-JP, 2018-2020pp.